

Plant sydd â phrofiad o ofal Briff Ystadegol

Ionawr 2023

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
ymchwil.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

Ffôn: **0300 200 6291**
E-bost: **Sian.Thomas@senedd.cymru**
Twitter: **[@SeneddYmchwil](https://twitter.com/SeneddYmchwil)**
Ymchwil y Senedd: **ymchwil.senedd.cymru**

© **Hawlfraint Comisiwn y Senedd Cymru 2023**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Plant sydd â phrofiad o ofal Briff Ystadegol

Ionawr 2023

Awduron:

Siân Thomas, Helen Jones a Joe Wilkes

Cyflwyniad

Cynnwys: Briff ystadegol yw hwn ar blant yng Nghymru sydd â phrofiad o ofal. Mae'n nodi rhai o nodweddion 'plant sy'n derbyn gofal', ffactorau am y rhieni, gwariant gwasanaethau cymdeithasol a gwybodaeth am y gweithlu. Mae hefyd yn nodi canlyniadau i blant a phobl ifanc lle caiff y rhain eu mesur a'u cyhoeddi. Mae'n defnyddio data a gasglwyd o ystod o gyhoeddiadau a'r sector gwirfoddol i ychwanegu at ystadegau swyddogol a gyhoeddir ar **StatsCymru**. Mae'n nodi rhai agweddau ar y maes polisi lle nad yw data'n cael eu cyhoeddi.

Y cyd-destun polisi: Mae Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg y Senedd yn edrych ar yr hyn y mae Llywodraeth Cymru'n ei wneud i gyflawni ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i **'ystyried cyfleoedd radical i ddiwygio'r gwasanaethau presennol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal'**. Mae'r Pwyllgor yn ystyried blaenoriaethau ar gyfer diwygio radical yn nhri cham y system ofal, fel a ganlyn:

- **Cyn gofal:** Lleihau nifer y plant yn y system ofal yn ddiogel
- **Mewn gofal:** Gwasanaethau o safon a chefnogaeth i blant mewn gofal
- **Ôl-ofal:** Cefnogaeth barhaus pan fydd pobl ifanc yn gadael gofal

Terminoleg: Er bod y term 'plant sydd â phrofiad o ofal' yn cael ei ddefnyddio'n helaeth erbyn hyn, mae ystadegau presennol Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at 'blant sy'n derbyn gofal'. Mae gan hyn ystyr gyfreithiol ac mae'n cyfeirio at blant o dan 18 oed sy'n 'derbyn gofal' gan awdurdodau lleol. Mae'r briff hwn felly yn defnyddio 'plant sy'n derbyn gofal' wrth gyfeirio at y data hynny.

Datgelu: Gallai data **StatsCymru** sy'n ymwneud â phlant sy'n derbyn gofal gael eu dalgrynnu i'r 5 agosaf er mwyn osgoi datgelu. Felly, efallai na fydd cyfanswm rhai tablau yn cyfateb.

Cynnwys

1. Dechrau gofal	1
Nifer y plant yn derbyn gofal.....	1
Statws cyfreithiol.....	1
Nifer y plant o dan 18 oed sy'n derbyn gofal fesul 10,000 o'r boblogaeth	2
Cyfraddau gofal	4
Rhyw ac Oedran.....	5
Ethnigrwydd	6
Y rhesymau pam mae angen gofal ar blant.....	7
Ffactorau'n ymwneud â rhieni	8
Ffactorau sy'n dylanwadu ar gyfraddau gofal	8
Ystadegau darparwyr eiriolaeth i rieni	10
Cydbwysedd y llif i mewn i'r system ofal ac allan ohoni dros amser	11
Babanod newydd-anedig sy'n destun achos gofal o fewn pythefnos i'w geni fesul 10,000 o enedigaethau byw yng Nghymru.....	13
Plant i blant sydd â phrofiad o ofal	13
2. Mewn gofal	15
Math o leoliad	15
Nifer y lleoliadau yn ystod y flwyddyn.....	15
Lleoliad y gofal.....	16

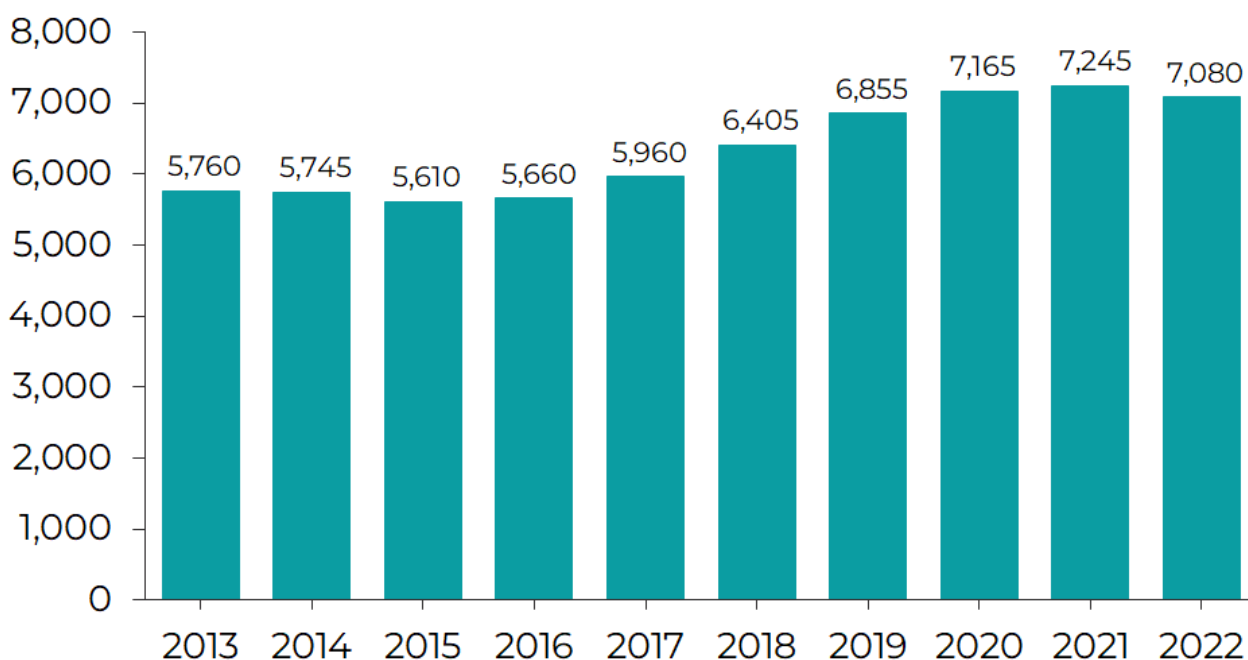
Mabwysiadu plant sy'n derbyn gofal yn ôl hyd yr amser nes y cânt eu mabwysiadu ac oedran	16
Canlyniadau addysgol	16
3. Ôl-ofal	18
Rhesymau dros orffen derbyn gofal, yn 16 oed a hŷn	18
Pobl yn gadael gofal ar eu pen-blwydd yn 19 oed	19
Plant 16 oed a hŷn yn gorffen derbyn gofal a rheswm dros ddim cymwysterau.....	19
Myfyrwyr â phrofiad o ofal mewn addysg uwch (AU).....	20
Arolwg iechyd a llesiant.....	21
4. Trawsbynciol	23
Gwariant refeniw y gwasanaethau cymdeithasol ar wasanaethau plant sy'n derbyn gofal	23
Y gweithlu	23
Nifer staff cyfwerth ag amser llawn	23
Cysondeb y gweithlu	24
Gweithwyr cymdeithasol yn cefnogi gofalwyr maeth	26
5. Ffynonellau data eraill.....	27

1. Dechrau gofal

Nifer y plant yn derbyn gofal

Ar 31 Mawrth 2022 roedd **7,080** o blant yn derbyn gofal yng Nghymru, sy'n cymharu â 5,760 ar 31 Mawrth 2013, sef **cynnydd o 22.9 y cant**. Yn 2021 roedd 7,245 o blant yn derbyn gofal yng Nghymru, y nifer uchaf a gofnodwyd ers 2003. Rhwng 2021 a 2022 bu gostyngiad o 165 o blant oedd yn derbyn gofal, a hynny'n ostyngiad o 2.3 y cant.

Ffigur 1.1: Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth

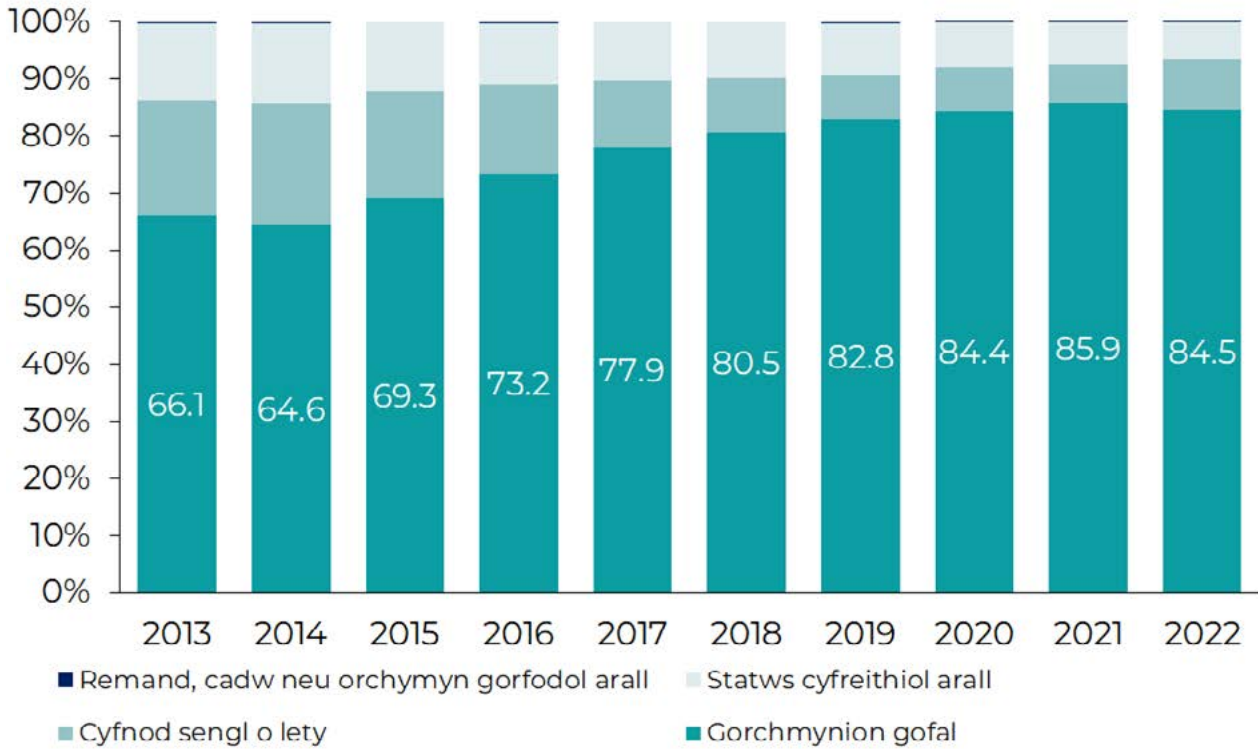

Ffynhonnell: StatsCymru, **Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol, rhyw ac oedran**

Statws cyfreithiol

Ymhlith y plant yn derbyn gofal mae'r rhai ar orchmynion gofal a phlant eraill y mae awdurdodau lleol darparu llety iddynt. Mae rhai plant yn derbyn gofal hefyd am fod awdurdodau lleol yn darparu llety at ddibenion seibiant - nid yw'r plant hyn wedi'u cynnwys yn y ffigyrau isod. Mae'r data ar gyfer y 10 mlynedd diwethaf yn dangos bod canran y plant sy'n derbyn gofal wedi cynyddu o 66.1 y cant (3,805) yn 2013 i 84.5 y cant (5,985) yn 2022.

Ffigur 1.2: Canran y plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl statws cyfreithiol

Ffynhonnell: StatsCymru, **Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a statws cyfreithiol**

Nifer y plant o dan 18 oed sy'n derbyn gofal fesul 10,000 o'r boblogaeth

I bob 10,000 o'r boblogaeth yng Nghymru roedd 91 plentyn yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2013, gan gynyddu i 115 yn 2021 a gostwng i **112 fesul 10,000** yn 2022.

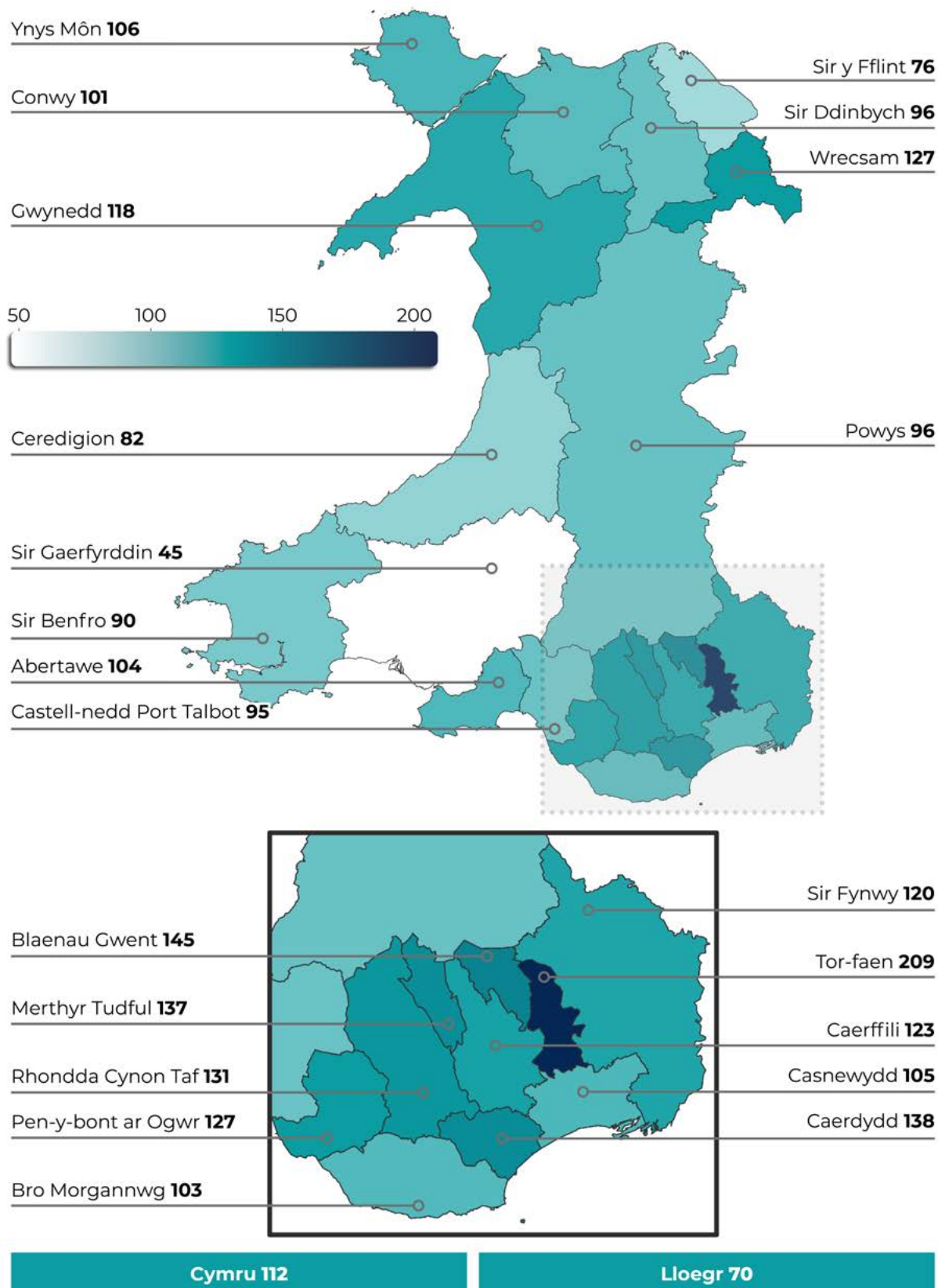
Amrywiad awdurdodau lleol: O edrych ar nifer y plant o dan 18 yn derbyn gofal, fesul 10,000 o'r boblogaeth, fesul awdurdod lleol, ar 31 Mawrth 2022 dangosir mai **Torfaen** sydd â'r gyfradd uchaf, sef 209, a Sir Gaerfyrddin sydd â'r gyfradd isaf, sef 45 o blant yn derbyn gofal fesul 10,000 o boblogaeth o dan 18 oed.

Cyfraddau yn Lloegr: Yn Lloegr, cynyddodd nifer y plant a oedd yn derbyn gofal fesul 10,000 o bobl o dan 18 oed, o 64 ym mhob 10,000 yn 2018 i **67 ym mhob 10,000 yn 2021**. Mae'r datganiad ystadegol yn nodi nad oes modd cymharu cyfradd 2022 ar gyfer Lloegr â blynyddoedd blaenorol oherwydd nad yw amcangyfrifon poblogaeth canol y flwyddyn wedi'u diwygio i adlewyrchu Cyfrifiad 2021. Mae cyfradd 2022 yn Lloegr (70 fesul 10,000) yn is na'r gyfradd ar gyfer Cymru (112 fesul 10,000), er bod **fffigurau ystadegol yr Adran Addysg** yn datgan:

Data is collected and published independently by each of the four countries in the UK. Although there are similarities between the data

collected by the four nations, there are also differences, which may be down to different policies and legislation, and differing historical data collections.

Map 1: Nifer y plant o dan 18 oed sy'n derbyn gofal fesul 10,000 o'r boblogaeth yn 2022; yn ôl ardal

Ffynonellau:

Cymru - StatsCymru, **Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth fesul 10,000 o'r boblogaeth dan 18 oed yn ôl awdurdod lleol a blwyddyn**

Lloegr - Adran Addysg, **Children looked after in England including adoptions 2022** - tabl cla_number_and_rate_per10k_children

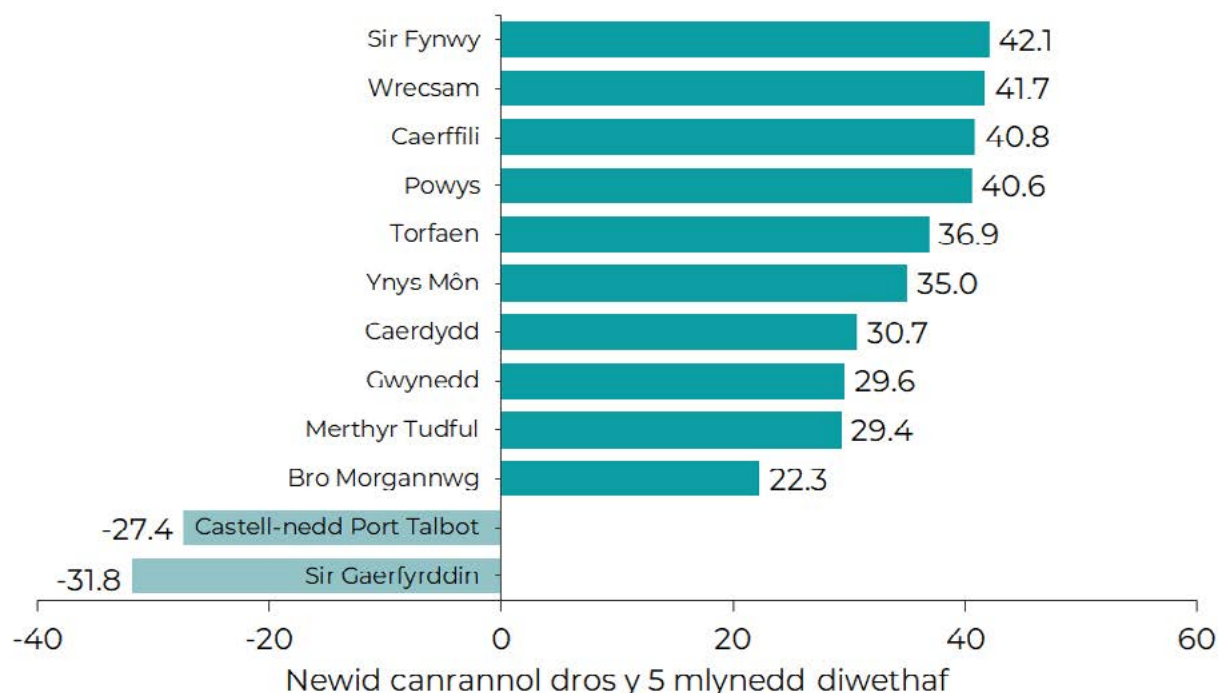
Nodiadau: Mae'r niferoedd wedi'u talgrynnu i'r 10 agosaf a'r cyfraddau wedi'u cyfrifo fesul 10,000 o blant yn y datganiad hwn yn seiliedig ar amcangyfrifon poblogaeth y SYG. Cafodd amcangyfrifon yn ôl oedran ac awdurdod lleol ar gyfer canol 2021 eu rhyddhau gan y SYG ym mis Tachwedd 2022 ac maent wedi'u defnyddio ar gyfer cyfrifo cyfraddau ar gyfer 2022. Mae cyfraddau ar gyfer blynyddoedd cynharach yn y papur hwn yn seiliedig ar amcangyfrifon poblogaeth a gyhoeddwyd yn 2021 ac nid ydynt wedi'u diwygio eto yn dilyn cyfrifiad 2021. O'r herwydd, nid yw'n bosibl cynharu cyfraddau ar gyfer 2022 â chyfraddau blynyddoedd cynharach.

Cyfraddau gofal

Cyhoeddodd Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru **Gwasanaethau cymdeithasol a chyfraddau gofal plant yng Nghymru: Arolwg o'r sector** ym mis Medi 2021. Yn yr adroddiad nodwyd bod awdurdodau lleol wedi lleihau cyfraddau gofal os oeddent wedi lleihau'r gyfradd plant mewn gofal o 10 y cant neu fwy dros y pum mlynedd diwethaf. Nodwyd bod cyfraddau gofal awdurdodau lleol yn cynyddu os oedd cyfradd y gofal wedi cynyddu mwy na chyfartaledd Cymru (21 y cant) dros y pum mlynedd diwethaf.

Er bod gan awdurdodau gynnydd neu ostyngiad mawr, mae'r adroddiad yn egluro yn y dadansoddiad nad oedd ganddyn nhw gyfradd gofal is neu uwch wrth ystyried amddifadedd. Daw Sir Benfro i'r categori hwn gyda chynnydd uchel ond mae'r gyfraddo gofal yn dal i fod yn gymharol isel.

Ffigur 1.3: Awdurdodau lleol â chyfraddau gofal cynyddol a gostyngol a ddewiswyd i'w cymharu (Adroddiad Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru 2021)

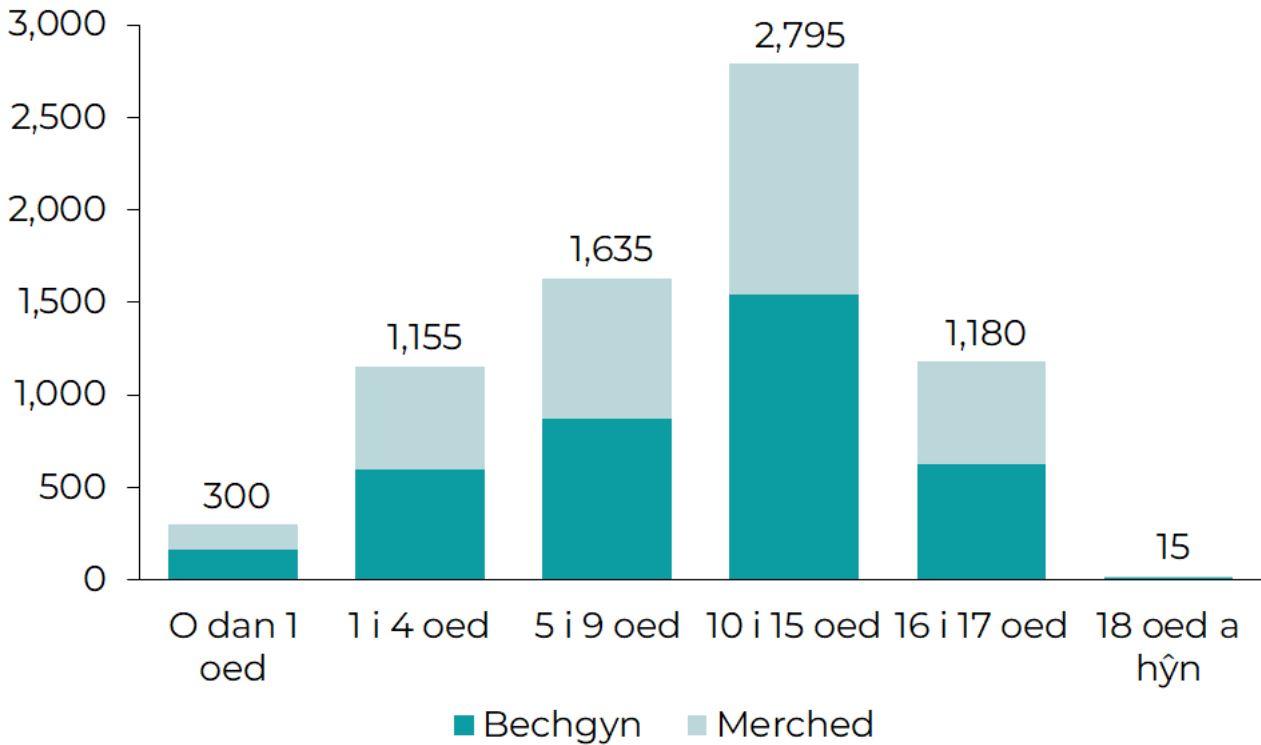

Ffynhonnell: Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru, **Gwasanaethau cymdeithasol a chyfraddau gofal plant yng Nghymru: Arolwg o'r sector, 2021**

Rhyw ac Oedran

Mae ystadegau ar nifer y plant sy'n derbyn gofal yn ôl rhyw ac oedran ar gael ar wefan StatsCymru wedi'u talgrynnu i'r 5 agosaf. Mae hyn yn golygu efallai na fydd rhai o'r cyfansymiau yn cyfateb i'r rhai mewn ffigurau eraill. Bechgyn sydd i gyfrif am 53.7 y cant o gyfanswm nifer y plant sy'n derbyn gofal. Mae dros hanner (56.4 y cant) o'r plant sy'n derbyn gofal yn 10 mlwydd oed neu'n hŷn.

Ffigur 1.4: Canran y plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl rhyw ac oedran

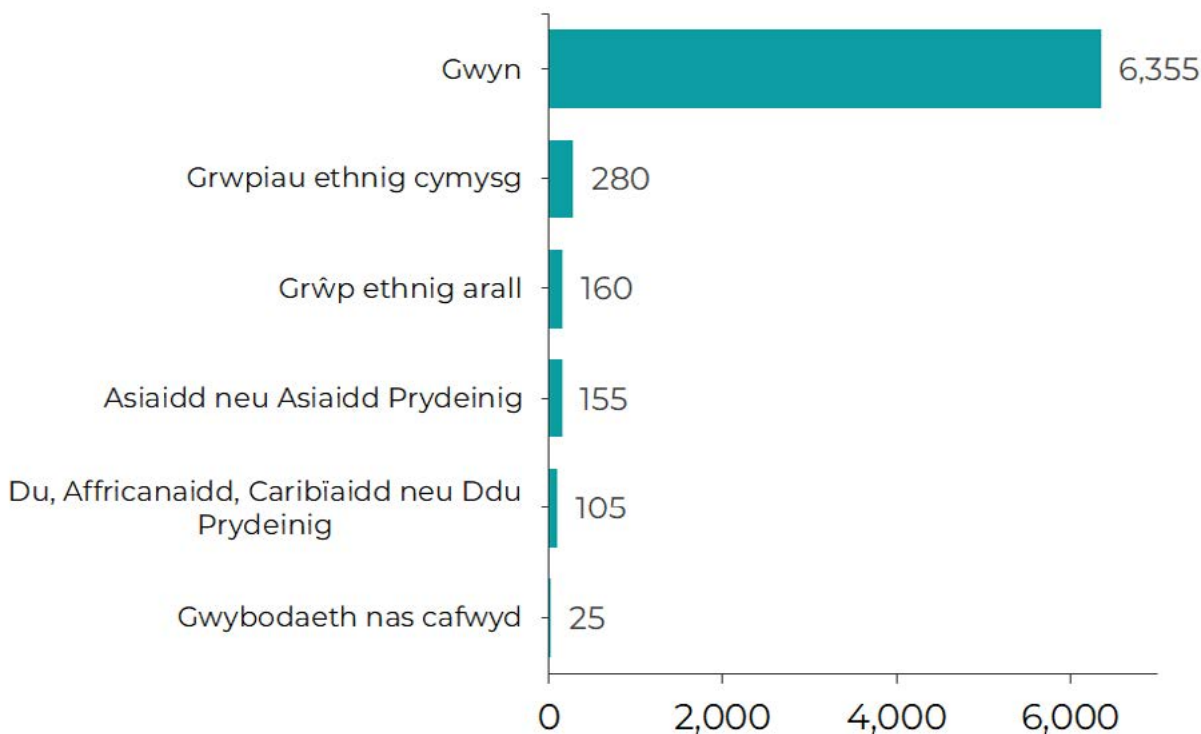
Ffynhonnell: StatsCymru, **Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol, rhyw ac oedran**

Ethnigrwydd

Lle'r oedd ethnigrwydd yn hysbys, roedd 90.1 y cant o blant oedd yn derbyn gofal yn 2021-22 wedi nodi eu grŵp ethnig fel gwyn, 4.0 y cant fel grŵp ethnig cymysg, 2.3 y cant fel grwpiau ethnig eraill, 2.2 y cant fel Asiaidd neu Asiaidd Prydeinig ac 1.5 y cant fel Du, Affricanaidd, Caribiaidd neu Ddu Brydeinig.

Yn ôl data o Arolwg Blynyddol y Boblogaeth ar gyfer 2018 i 2020, roedd 90.5 y cant o blant 0-15 oed o gefndir ethnig gwyn, 3.6 y cant o gefndir ethnig Asiaidd, 2.8 y cant o gefndiroedd ethnig cymysg/ lluosog, 1.5 y cant o gefndir ethnig Du / Affricanaidd / Caribiaidd / Du Prydeinig ac 1.3 y cant o gefndiroedd ethnig eraill.

Ffigur 1.5: Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2019 yn ôl ethnigrwydd; 2021-22

Ffynhonnell: StatsCymru, [Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol ac ethnigrwydd](#)

Y rhesymau pam mae angen gofal ar blant

Mae'r data ar blant sy'n dechrau derbyn gofal yn dangos pam y dechreuodd plant gael gofal, a **cham-driniaeth neu esgeulustod oedd y rheswm ar gyfer 61.5 y cant** o blant (1,040), yna camweithrediad teuluol (13.0 y cant, 220) ac yna y teulu o dan straen aciwt (13.0 y cant, 220).

Ffigur 1.6: Canran y plant sy'n dechrau derbyn gofal yn ôl yr angen am ofal yng Nghymru; 2021-22

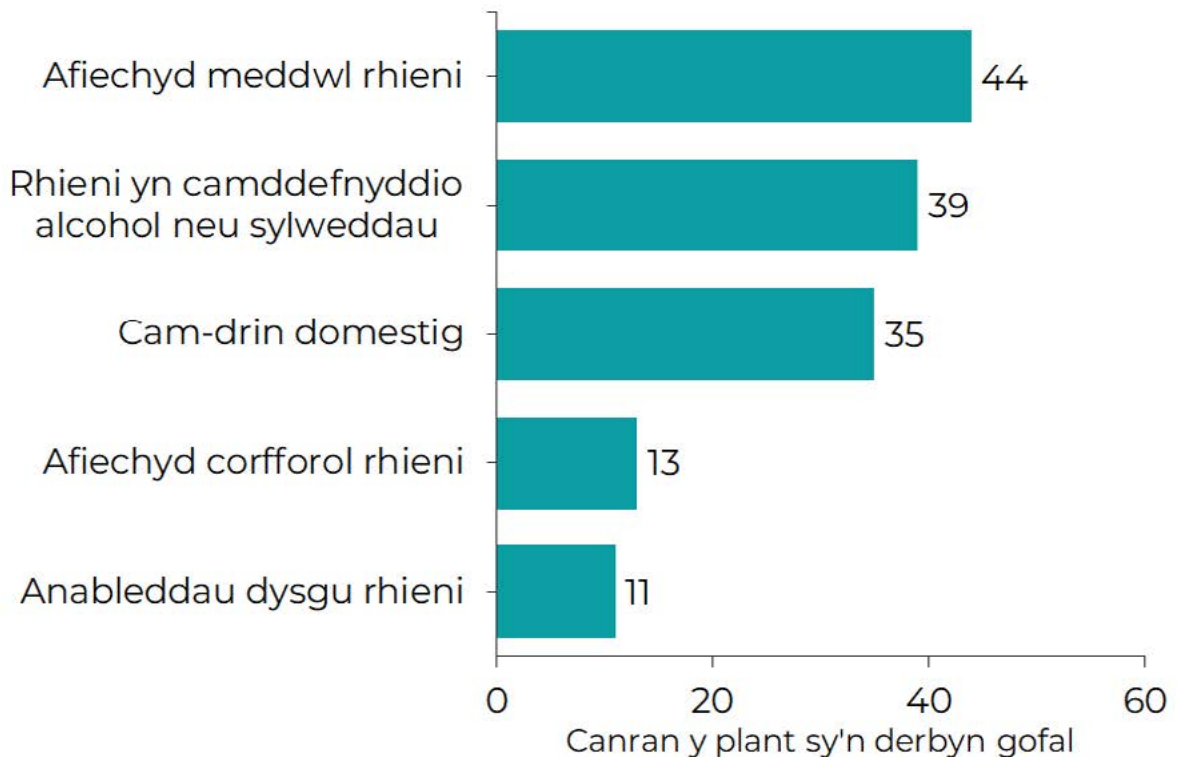
Nid yw'n cynnwys aflonyddwch mabwysiadu a oedd yn llai na 5 o blant (0.3%).

Ffynhonnell: StatsCymru, **Plant sy'n dechrau derbyn gofal yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a'r angen am ofal**

Ffactorau'n ymwneud â rhieni

Mae Llywodraeth Cymru'n casglu rhywfaint o ddata sy'n mesur 'nodweddion a phriodoleddau' plant sy'n derbyn gofal gan awdurdodau lleol. Mae'r data ar gyfer plant oedd yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2021 yn dangos mai salwch meddwl rhieni (44 y cant) oedd y ffactor mwyaf cyffredin, wedi'i ddilyn gan gamddefnydd rhieni o sylweddau neu alcohol (39 y cant).

Ffigur 1.7: Ffactorau yn ymwneud â rhieni plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2021

Ffynhonnell: StatsCymru, **Ffactorau'n ymwneud â rhieni plant sy'n derbyn gofal a chymorth yn ôl mesur a blwyddyn**

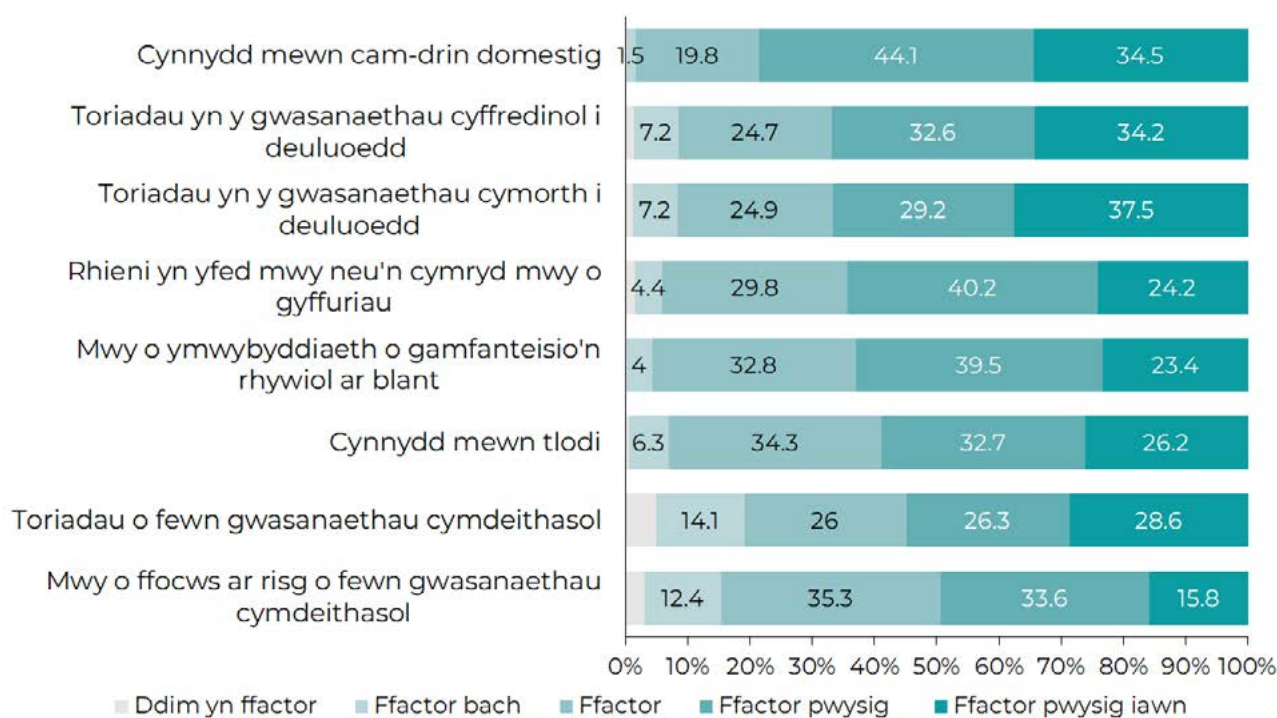
Ffactorau sy'n dylanwadu ar gyfraddau gofal

Cynyddodd y gyfradd ofal yng Nghymru 83 y cant rhwng 2003 a 2022, gyda mwy nag 1 y cant o blant mewn gofal ar hyn o bryd.

Mae adroddiad Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru, **Gwasanaethau cymdeithasol a chyfraddau gofal plant yng Nghymru: Arolwg o'r sector** yn dadansoddi canlyniadau arolwg o 792 o weithwyr cymdeithasol ac arweinwyr ym maes gofal

cymdeithasol plant ledled Cymru. Roedd yr arolwg yn ceisio deall yr hyn y mae'r rhai sy'n gweithio yn y sector yn ei gredu allai fod yn llywio'r cyfraddau gofal a gofynnodd pa ffactorau sy'n dylanwadu fwyaf ar y cynnydd mewn cyfraddau gofal yng Nghymru. Mae Ffigur 1.8 yn dangos bod yr ymatebwyr yn teimlo mai'r rhesymau mwyaf dros y cyfraddau gofal uwch oedd **mwy o gam-drin domestig gyda 78.6 y cant** o ymatebwyr yn dweud bod hyn yn ffactor pwysig neu bwysig iawn. Dilynwyd hyn gan doriadau mewn gwasanaethau cyffredinol i deuluoedd (66.8 y cant) a thoriadau mewn gwasanaethau cymorth i deuluoedd (66.7 y cant).

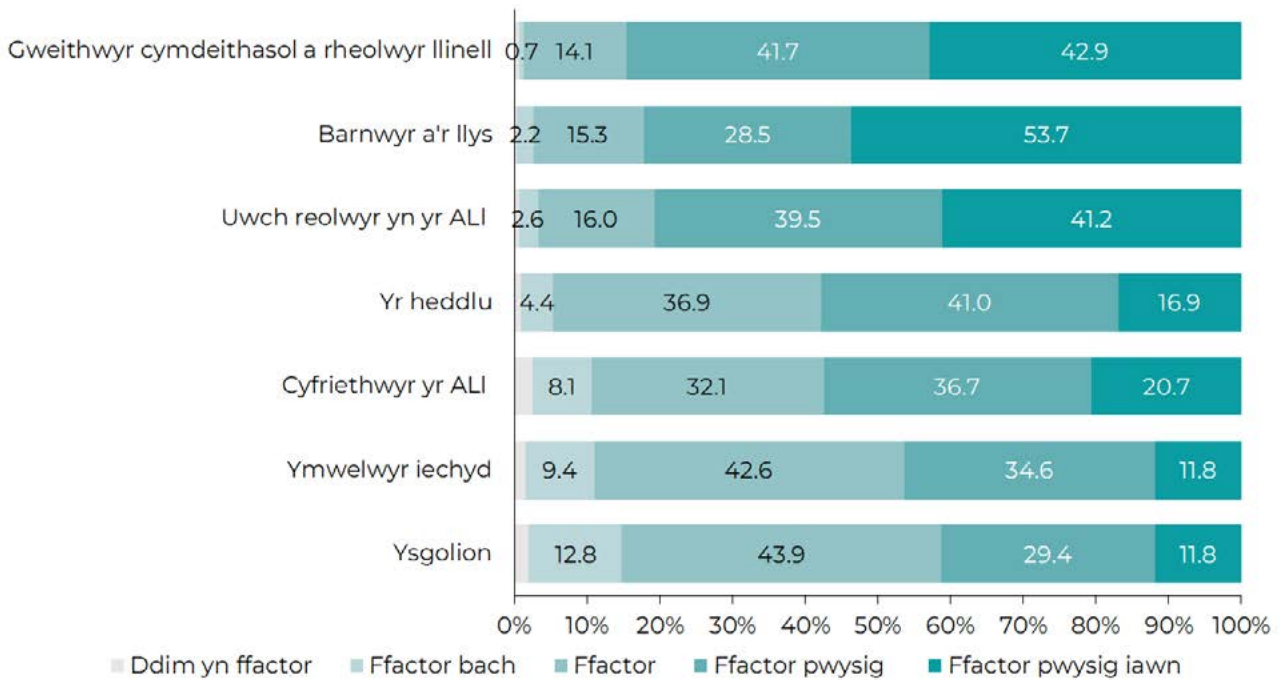
Ffigur 1.8: Cyfran yr ymatebion i ffactorau sy'n dylanwadu ar gyfraddau gofal

Ffynhonnell: Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru, **Atodiadau: Gwasanaethau cymdeithasol a chyfraddau gofal plant yng Nghymru - Arolwg o'r sector** - Tabl D1

Yna gofynnwyd i'r ymatebwyr pa asiantaethau neu grwpiau ddylanwadodd fwyaf ar y tebygolrwydd y byddai plant mewn gofal yn eu hardal. Roedd yr ymatebwyr yn fwyaf tebygol o ddatgan gweithwyr cymdeithasol a rheolwyr llinell, gydag 84.6 y cant yn datgan bod hyn yn ffactor pwysig neu bwysig iawn. Ac yna, barnwyr a'r llys (82.2 y cant) ac uwch reolwyr yn yr awdurdod lleol (80.7 y cant) fel y nodir yn Ffigur 1.9.

Ffigur 1.9: Barn yr ymatebwyr am ddylanwad asiantaethau neu grwpiau ar gyfradd gofal yn eu hawdurdod lleol

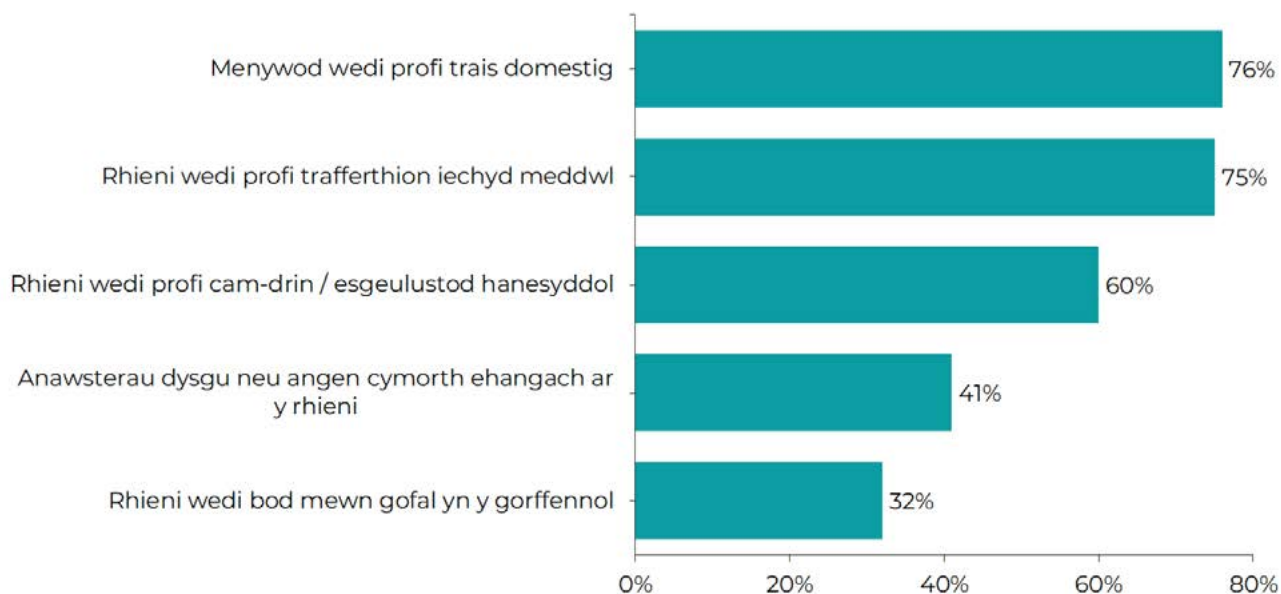

Ffynhonnell: Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru, **Atodiadau: Gwasanaethau cymdeithasol a chyfraddau gofal plant yng Nghymru - Arolwg o'r sector** - Tabl D2

Ystadegau darparwyr eiriolaeth i rieni

Yn ystod ymweliad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ym mis Rhagfyr 2022, cafwyd cyflwyniad gan Barnardo's Cymru i'r prosiect Reflect Cymru, yn trafod cyflwyno ac anghenion hanesyddol rhieni plant sy'n derbyn gofal. Mae Ffigur 1.11 yn dangos bod **76 y cant o fenywod wedi profi trais domestig**, 75 y cant o rieni wedi cael trafferthion iechyd meddwl a 60 y cant wedi profi camdriniaeth/ esgeulustod hanesyddol. Mae'r rhain yn adlewyrchu ffactorau tebyg i'r ystadegau yn ffigyrau 1.6 ac 1.7 uchod.

Ffigur 1.10: Cyflwyno ac anghenion hanesyddol rhieni plant yn derbyn gofal

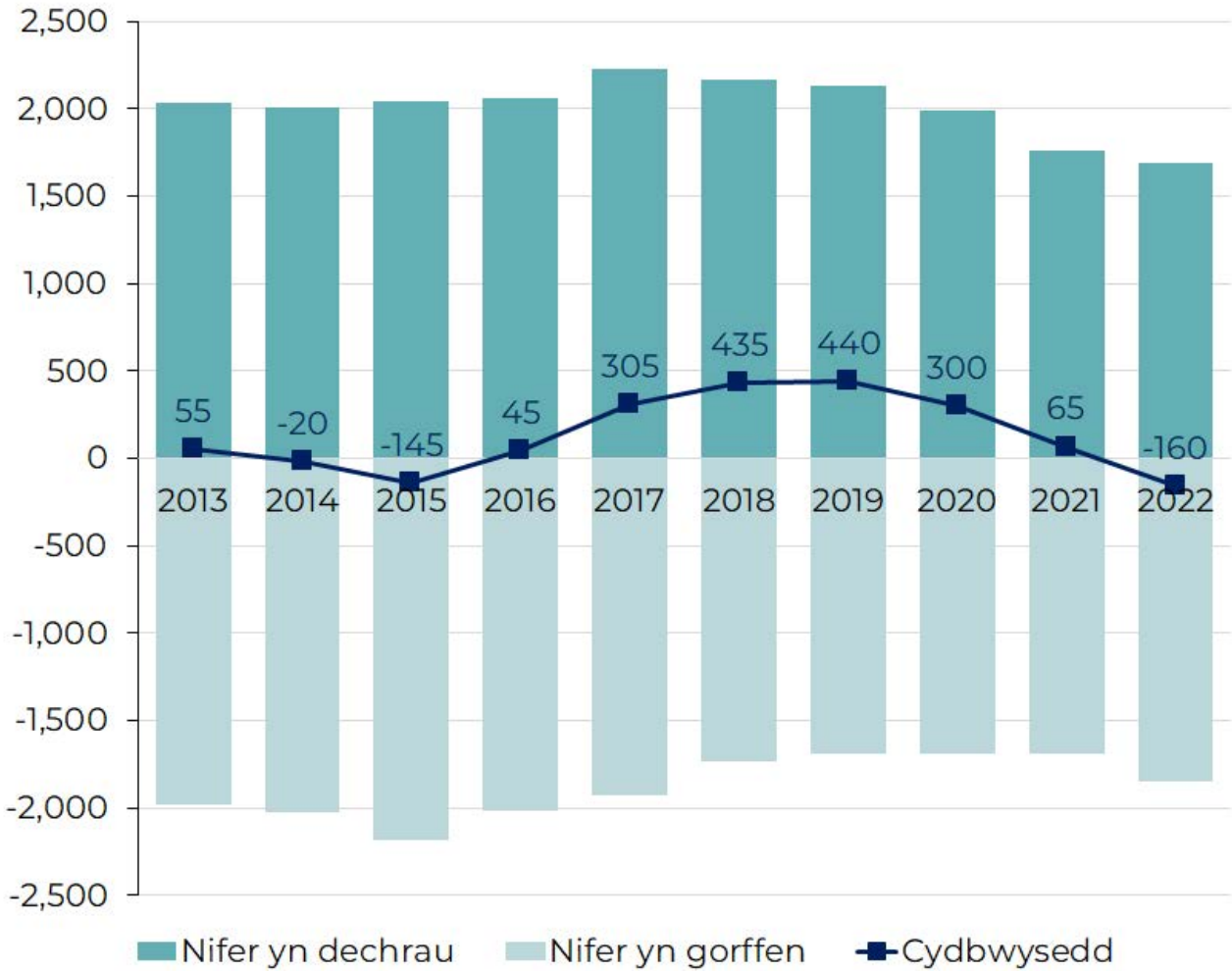
Ffynhonnell: Barnardo's, Cyflwyniad Reflect Cymru i'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, Rhagfyr 2022

Cydbwysedd y llif i mewn i'r system ofal ac allan ohoni dros amser

Mae Ffigur 1.11 yn dangos y nifer yn dechrau ac yn gorffen yn y system ofal a chydbwysedd y plant sy'n weddill yn y system ofal rhwng 2013 a 2022.

Rhwng 2013 a 2020 roedd tua 2,000 o gofrestrïadau plant a phobl ifanc i mewn i'r system ofal, gan gyrraedd uchafswm o 2,230 yn 2017 a gostwng i 1,690 erbyn 2022. Fe wnaeth nifer y plant a phobl ifanc sy'n gadael y system ofal ostwng o 2015 i 2020 ac yna dechreuodd godi yn ystod y ddwy flynedd diwethaf. Mae'r 'cydbwysedd' rhwng 'dechrau' a 'gorffen' yn cael ei ddangos gan y llinell duedd yn Ffigur 1.11. Yn 2015 a 2022 roedd mwy yn gorffen nac yn dechrau, gan arwain at yr hyn y cyfeiriodd methodoleg Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru ato fel 'cydbwysedd negyddol'. Yn y blynyddoedd eraill roedd cydbwysedd cadarnhaol gyda mwy yn dechrau nag yn gorffen. Yn ei dadansoddiad, mae'r Canolfan yn rhybuddio nad oes modd cymharu'r ddau fesur yn uniongyrchol gan fod un yn cwmpasu'r flwyddyn gyfan a'r llall yn gipolwg.

Ffigur 1.11 Cydbwysedd y llif i mewn i'r system ofal ac allan ohoni dros amser

Ffynonellau:

Dechrau - StatsCymru, **Plant sy'n dechrau derbyn gofal yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a'r angen am ofal**

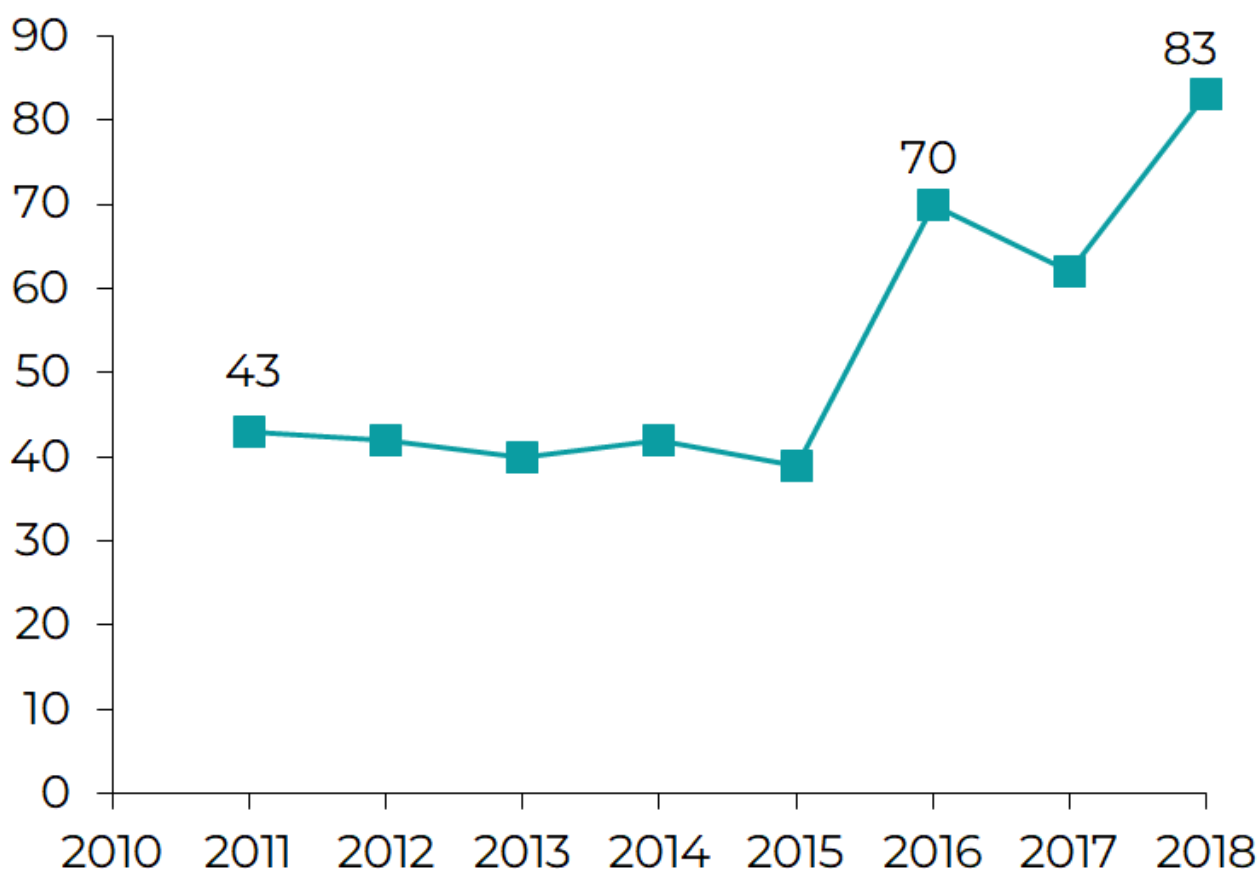
Gorffen - StatsCymru, **Cyfnodau'n dod i ben i blant sy'n derbyn gofal yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a rheswm dros ddod i ben** (heb gynnwys Pennod yn dod i ben a phennod newydd yn dechrau ar yr un diwrnod neu'r diwrnod canlynol)

Cydbwysedd = nifer sy'n dechrau llai nifer sy'n gorffen gan ddefnyddio methodoleg Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru, **Plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru: Llifoedd i mewn ac allan o'r system gofal**

Babanod newydd-anedig sy'n destun achos gofal o fewn pythefnos i'w geni fesul 10,000 o enedigaethau byw yng Nghymru

Gan ddefnyddio gwaith ymchwil a gynhaliwyd gan Arsyllfa Cyfiawnder Teuluol Nuffield, mae ffigur 1.12 isod yn dangos nifer y babanod newydd-anedig fesul 10,000 o enedigaethau byw sy'n destun achos gofal o fewn pythefnos i'w geni, yn ôl blwyddyn. Roedd tua 40 y flwyddyn rhwng 2011 a 2015. O 2015, bu cynnydd yn y niferoedd i 83 yn 2018.

Ffigur 1.12 Babanod newydd-anedig sy'n destun achos gofal o fewn pythefnos i'w geni fesul 10,000 o enedigaethau byw yng Nghymru

Ffynhonnell: Arsyllfa Cyfiawnder Teuluol Nuffield **Mewn gofal o'u geni: babanod newydd-anedig a phlant bach mewn achosion gofal yng Nghymru** Hydref 2019

Plant i blant sydd â phrofiad o ofal

Ar hyn o bryd nid oes ystadegau'n cael eu casglu na'u cyhoeddi'n rheolaidd sy'n ymwneud â nifer y rhieni sydd â phrofiad o ofal y mae eu plant eu hunain yn cael eu cymryd oddi arnynt dros dro neu'n barhaol.

Mae Pwyllgor Deisebau'r Senedd wedi casglu tystionaeth ar ddeiseb yn galw am **[C]asglu a chyhoeddi data yn rheolaidd o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn**

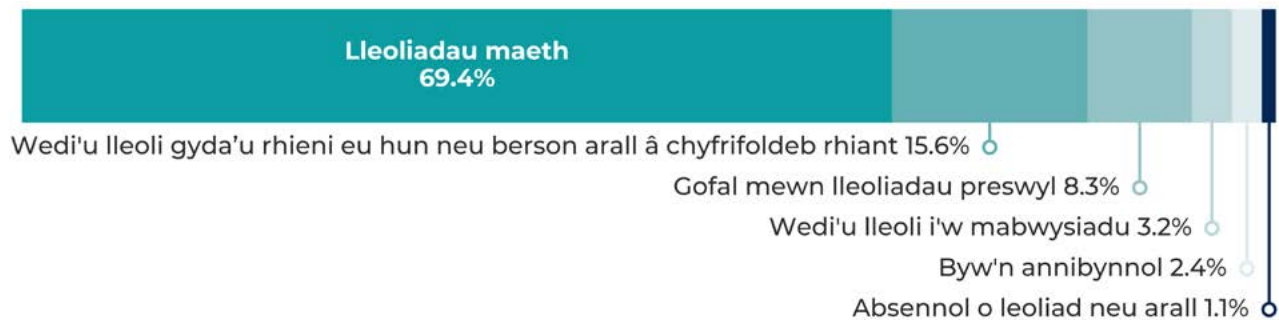
Fel rhan o hyn, darparodd Gymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru **ddata cipolwg o Ddinas a Sir Abertawe** gan nodi gwybodaeth am 380 o bobl ifanc sydd â phrofiad o ofal mewn cysylltiad â'r awdurdod lleol yn Abertawe ym mis Mawrth 2022. Mae'n awgrymu bod 21 o'r rhain yn rhieni ac roedd plant 14 ohonynt yn dal i fyw gyda nhw. O'r garfan o rieni â phrofiad o ofal, roedd 5 o dan 18 oed pan anwyd y plentyn (yr ieuengaf yn 15) ac roedd 16 rhwng 18 a 22 oed. Mae'n ymddangos bod hyn yn awgrymu bod **plant yn cael eu cymryd oddi ar draean o rieni sydd â phrofiad o ofal**. Fel rhan o'i ymchwiliad i Blant sydd â Phrofiadol o Ofal, ysgrifennodd **Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg** at Gymdeithas Cyfarwyddwyr Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru ym mis Rhagfyr 2022 i ofyn am y data cyfatebol gan bob awdurdod lleol yng Nghymru.

2. Mewn gofal

Math o leoliad

O'r 7,080 o blant oedd yn derbyn gofal yn 2022, roedd y mwyafrif (69.4 y cant) mewn lleoliadau maeth, ac yn dilyn hynny, wedi'u lleoli gyda'u rhieni eu hunain neu berson arall â chyfrifoldeb rhiant (15.6 y cant) ac roedd 8.3 y cant mewn lleoliadau preswyl.

Ffigur 2.1: Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl math o leoliad; 2022

Ffynhonnell: StatsCymru, [Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a math o leoliad](#)

Nifer y lleoliadau yn ystod y flwyddyn

Roedd tri chwarter (75 y cant, 5,285) o blant oedd yn derbyn gofal wedi cael un lleoliad yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022. Mae hyn yn golygu bod **26 y cant o'r plant oedd yn derbyn gofal wedi cael dau leoliad neu fwy yn y 12 mis blaenorol**. Mae hyn yn cynnwys 1,190 neu 17 y cant o'r plant oedd yn derbyn gofal wedi cael dau leoliad a 605 neu 9 y cant o blant wedi cael tri lleoliad neu fwy.

Ffigur 2.2: Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth 2022, ar sail nifer y lleoliadau yn ystod y flwyddyn; 2022

Ffynhonnell: StatsCymru, [Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol, nifer y lleoliadau yn ystod y flwyddyn a mesur](#)

Lleoliad y gofal

Roedd dros hanner (64.6 y cant, 4,575) y plant oedd yn derbyn gofal wedi cael eu lleoli o fewn i'w hawdurdod lleol, ac **roedd 26.3 y cant (1,860) wedi'u lleoli y tu allan i'w hawdurdod lleol** yng Nghymru a 5.8 y cant (410) wedi'u lleoli y tu allan i Gymru.

Ffigur 2.3: Plant yn derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl lleoliad y gofal; 2022

Ffynhonnell: StatsCymru, **Plant sy'n derbyn gofal ar 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a lleoliad y gofal**

Mabwysiadu plant sy'n derbyn gofal yn ôl hyd yr amser nes y cânt eu mabwysiadu ac oedran

Yn y flwyddyn hyd at ddiwedd 31 Mawrth 2022, dengys **data** bod 285 o blant oedd yn derbyn gofal wedi cael eu mabwysiadu. Mabwysiadwyd dros ddwy ran o bump (43.9 y cant, 125) mewn 2 i 3 blynedd, mabwysiadwyd 36.8 y cant mewn 1 i 2 flynedd, 12.3 y cant mewn 3 i 4 blynedd a 5.3 y cant mewn 4 i 5 mlynedd. Roedd y mwyafrif (71.9 y cant, 205) o blant oedd yn derbyn gofal a fabwysiadwyd yn y flwyddyn hyd at ddiwedd 31 Mawrth o dan 1 flwydd oed.

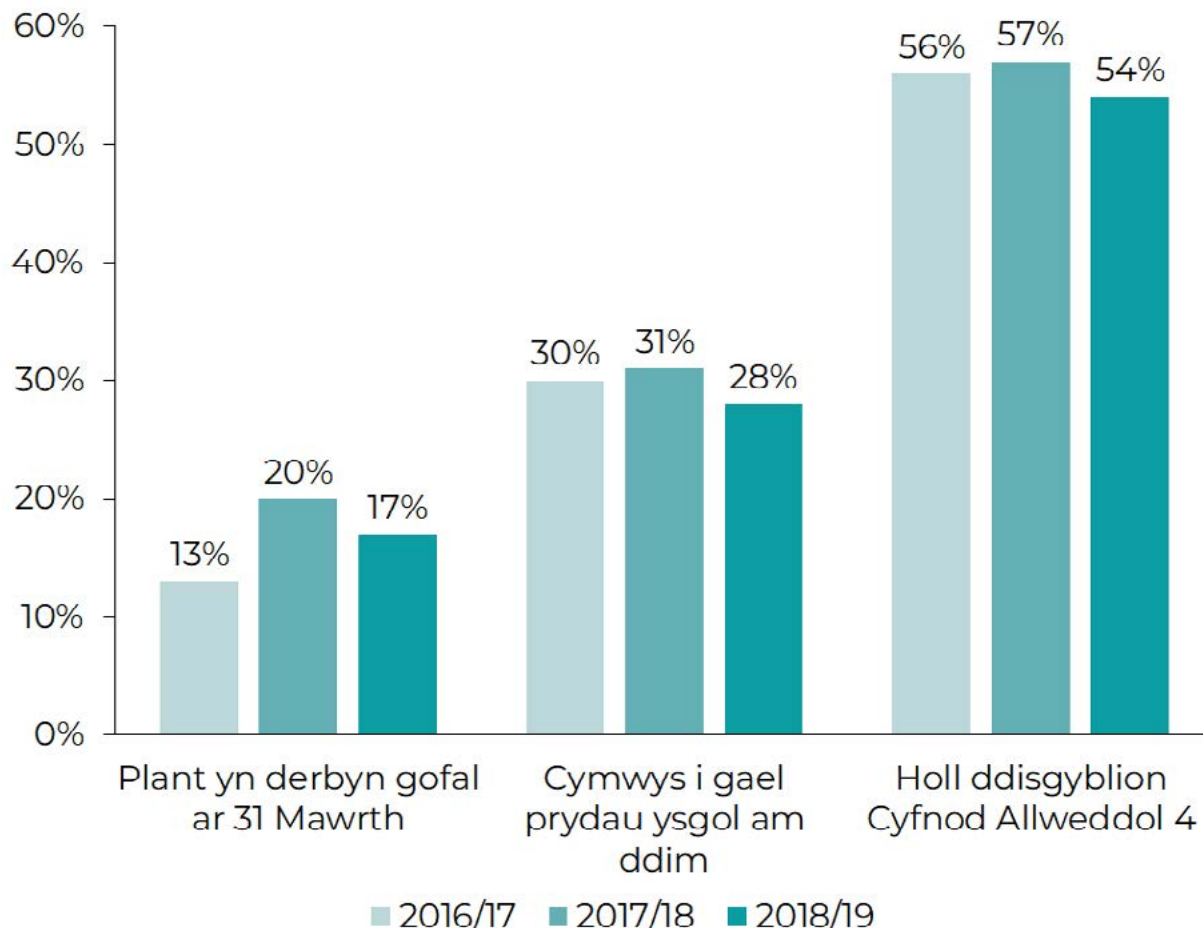
Canlyniadau addysgol

Ychydig iawn o ddata a gaiff eu cyhoeddi ynghylch profiad addysgol plant sy'n derbyn gofal, er enghraifft nifer yr adegau y maent yn symud ysgol neu'r canlyniadau addysgol y maent yn eu cyflawni yn ystod eu gyrfaedd ysgol.

Mae rhywfaint o ddata ar gael ar ganlyniadau addysgol yng nghyfnod allweddol 4 yr ydym wedi'u cymharu â chanlyniadau addysgol pob disgybl a phob disgybl sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, a fydd yn parhau i gael eu defnyddio fel y mesur diodyn ar gyfer amddifadedd nes y cyflwynir y ddarpariaeth i bawb.

Mae ffigur 2.4 isod yn dangos canran y plant sy'n ennill 5 TGAU ar radd A*-C gan gynnwys mathemateg a Cymraeg neu Saesneg iaith gyntaf. Mae cyrhaeddiad addysgol plant sy'n derbyn gofal yn is o'i gymharu â disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a phob disgybl yn 2017, 2018 a 2019.

Ffigur 2.4: Canran y plant sy'n cyrraedd trothwy lefel 2 yn cynnwys Cymraeg/Saesneg a Mathemateg yng nghyfnod allweddol 4: plant sy'n derbyn gofal, disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a holl ddisgyblion Cymru 2016/17 i 2018/19

Ffynonellau: StatsCymru, **Cyrhaeddiad addysgol plant sy'n derbyn gofal a chymorth yn ôl mesur a blwyddyn, Mesurau Interim Cyfnod Allweddol 4 fesul blwyddyn, o 2018/19 a Mesurau Interim Cyfnod Allweddol 4 fesul blwyddyn, o 2018/19.**

Nodiadau:

- Mae'n cynnwys pob disgybl 15 oed ar ddechrau'r flwyddyn academaidd.
- Mae'r ffigyrau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal am y flwyddyn ar 31 Mawrth yn hytrach na'r flwyddyn academaidd
- Trothwy cynhwysol Lefel 2 yw nifer y cymwysterau sy'n cyfateb i 5 TGAU gradd A*-C gan gynnwys mathemateg a Cymraeg iaith gyntaf neu Saesneg iaith gyntaf.
- Gall disgyblion sy'n derbyn gofal hefyd fod yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Yn 2017, roedd 30 y cant o blant oedd yn derbyn gofal yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim a 32 y cant yn gymwys yn 2018 a 2019.

3. Ôl-ofal

Ychydig iawn o ddata a gaiff eu cyhoeddi o ran canlyniadau plant sy'n derbyn gofal pan maen nhw wedi gadael gofal. Er bod pryderon ynghylch nifer y rhai sy'n gadael gofal ac sy'n dod yn **ddigartref** neu'n dod i gysylltiad â'r system cyfiawnder ieuencid, ymddengys nad yw'n arferol i ddata gael eu cyhoeddi.

Mae data o'r **cyfrifiad plant mewn gofal** yn awgrymu bod 670 (95.7 y cant) o'r 700 o blant (16 oed a hŷn) a orffennodd dderbyn gofal ar 31 Mawrth 2022, mewn llety addas.

Rhesymau dros orffen derbyn gofal, yn 16 oed a hŷn

O'r 700 achos o blant yn gorffen derbyn gofal (16 oed a hŷn) yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2022, gorffennodd 190 oherwydd eu bod yn troi'n 18 oed ac yn parhau i fyw gyda chyn-riant/rhieni maeth mewn Trefniant Pan Fydda l'n Barod. Rhoddodd 175 arall resymau eraill a dychwelodd 130 adref i fyw gyda rhieni, perthnasau neu berson arall â chyfrifoldeb rhiant.

Ffigur 3.1: Penodau'n gorffen ar gyfer plant sy'n derbyn gofal (16 oed a throsodd) yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth yn ôl rheswm dros orffen

	Rhif
Wedi troi'n 18 oed ac yn parhau i fyw gyda chyn-riant/rhieni maeth mewn trefniant Pan Fydda l'n Barod	190
Cyfnod o dderbyn gofal wedi gorffen am unrhyw reswm arall	175
Wedi dychwelyd adref i fyw gyda rhieni, perthnasau neu berson arall â chyfrifoldeb rhiant.	130
Wedi symud i drefniant byw'n annibynnol ac nid yw bellach yn derbyn gofal; llety cefnogol sy'n darparu trefniadau cyngor/cymorth ffurfiol (e.e. y rhan fwyaf o hosteli, YMCA, cynteddau a phrosiectau gadael gofal)	110
Wedi trosglwyddo i ofal gwasanaethau cymdeithasol oedolion	50
Wedi symud i drefniant byw'n annibynnol ac nid yw bellach yn derbyn gofal: nid yw'r llety'n darparu unrhyw drefniadau cyngor/cymorth ffurfiol (e.e. gwely a brecwast, fflat un ystafell, fflat ei hun, byw gyda ffrindiau)	35
Dedfrydwyd i'r ddalfa	5

Ffynhonnell: Stats Cymru, **Penodau sy'n gorffen ar gyfer plant sy'n derbyn gofal (16 oed a throsodd) yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol, rhyw a rheswm dros orffen**

Pobl yn gadael gofal ar eu pen-blwydd yn 19 oed

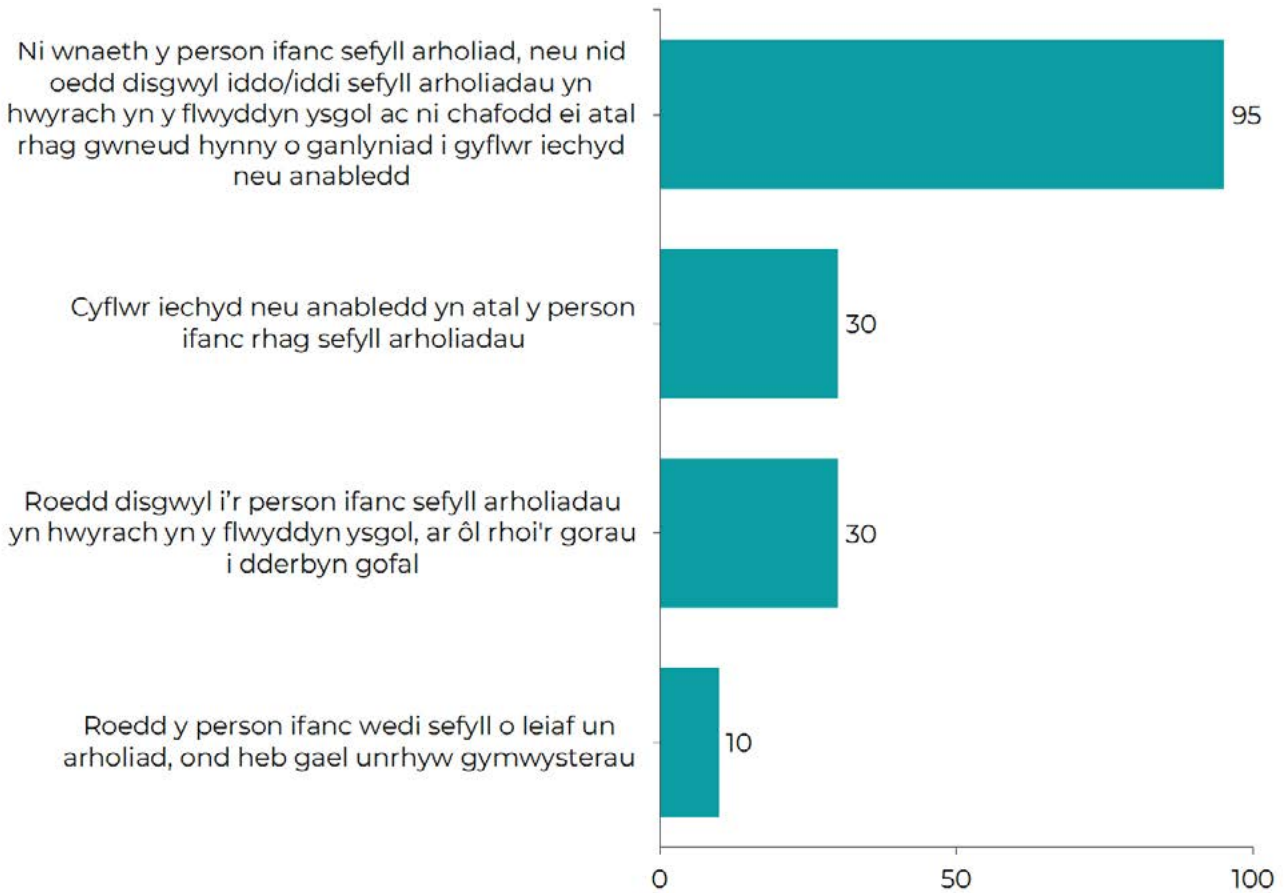
- Roedd mwyafrif y rhai oedd yn gadael gofal (93 y cant o 495) mewn cysylltiad â'r awdurdod lleol (yn unol â chyfrifoldebau statudol) ar eu pen-blwydd yn 19 yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016. Ni chaiff y **ffigurau** hyn eu diweddarau mwyach.
- Nid oedd dros draean o'r rhai'n gadael gofal (39 y cant o 465) mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant ar eu pen-blwydd yn 19 ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2016. Ni chaiff y **ffigurau** hyn eu diweddarau mwyach.

Plant 16 oed a hŷn yn gorffen derbyn gofal a rheswm dros ddim cymwysterau

Ni chaiff y data hyn eu diweddarau mwyach ond mae'r **data cyhoeddedig diweddaraf** o 2016 yn dangos nad oedd gan 23 y cant o blant 16 oed a hŷn sy'n gorffen derbyn gofal yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben â 31 Mawrth ddim cymwysterau.

Y rheswm mwyaf cyffredin oedd, 'Ni wnaeth y person ifanc sefyll arholiad, neu nid oedd disgwyl iddo/iddi sefyll arholiadau yn hwyrach yn y flwyddyn ysgol ac ni chafodd ei atal rhag gwneud hynny o ganlyniad i gyflwr iechyd neu anabledd' (95 allan o 160).

Ffigur 3.2: Plant 16 oed a hŷn yn gorffen derbyn gofal yn ystod y flwyddyn hyd at 31 Mawrth a rheswm dros ddim cymwysterau

Ffynhonnell: StatsCymru, **Plant 16 oed a throsodd sy'n gorffen derbyn gofal yn ystod y flwyddyn yn diwedd 31 Mawrth yn ôl awdurdod lleol a rheswm dros ddim cymwysterau**

Myfyrwyr â phrofiad o ofal mewn addysg uwch (AU)

Cyhoeddodd UCAS ganfyddiadau'r arolwg a gynhaliodd ledled y DU o 8,930 o unigolion â phrofiad o ofal a wnaeth gais i AU yn 2022, ac arolwg o 500 o ymgeiswyr a rannodd gefndir gofal cyn dechrau eu hastudiaethau yn ystod hydref 2022.

Mae **Next Steps: What is the experience of students from a care background in education?** yn nodi bod 69 y cant o ymgeiswyr sydd â phrofiad o ofal yn pryderu am gyllid wrth ddechrau yn y brifysgol neu'r coleg. Ni chafodd 60 y cant arweiniad ynghylch gwneud cais i AU yn benodol i'w statws fel myfyriwr â phrofiad o ofal pan yn yr ysgol neu'r coleg.

Ffigur 3.3: Canran yr ymgeiswyr UCAS â phrofiad o ofal ym Mhrydain; 2022

	Canran
Roedd â phryderon am gyllid wrth ddechrau yn y brifysgol neu'r coleg	69%
Ni chafodd arweiniad ynghylch gwneud cais i addysg uwch yn benodol i'w statws fel myfyriwr â phrofiad o ofal pan yn yr ysgol neu goleg	60%
Ni wyddai bod cefnogaeth ar gael i fyfyrwyr sydd â phrofiad o ofal mewn addysg uwch cyn dechrau eu cais/ymchwil	59%
Roedd â phryderon am ofalu am eu hiechyd meddwl a'u llesiant wrth ddechrau yn y brifysgol neu goleg	54%
Ni wnaeth unrhyw ymchwil am gymorth a gynigir i fyfyrwyr sydd â phrofiad o ofal gan brifysgolion a cholegau wrth ystyried eu hopsiynau	54%

Ffynhonnell: UCAS, **Next Steps: What is the experience of students from a care background in education?**

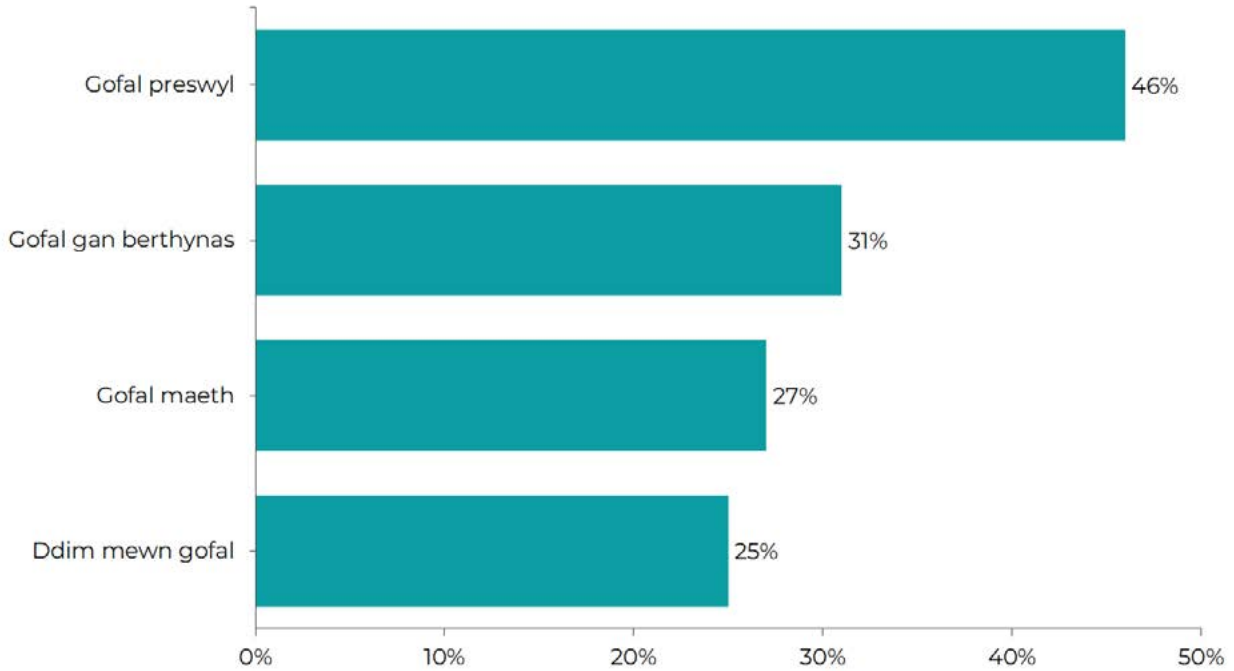
Arolwg iechyd a llesiant

Er gwaethaf pryderon am ba mor gyffredin yw materion iechyd meddwl a llesiant ymhlith y boblogaeth sydd â phrofiad o ofal, ymddengys na chaiff data swyddogol eu cyhoeddi'n rheolaidd.

Ym mis Ionawr 2020 cyhoeddodd DECIPHer ym Mhrifysgol Caerdydd **Pobl Ifanc sy'n 'Derbyn Gofal' yng Nghymru: canfyddiadau o Arolwg Ymddygiad Iechyd mewn Plant Oedran Ysgol ac Arolwg Iechyd a Lles Myfyrwyr y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion (2017/18)**. Mae'n nodi canfyddiadau pobl ifanc 'sy'n derbyn gofal' yng Nghymru yn ymwneud â llesiant, ymddygiadau risg a pherthyn i'r ysgol. Mae'r arolwg yn un i'w gwblhau ar-lein gan yr unigolyn ei hun ac yn mesur canlyniadau ymddygiadau iechyd a llesiant hunangofnodol ymhlith pobl ifanc 11-16 oed.

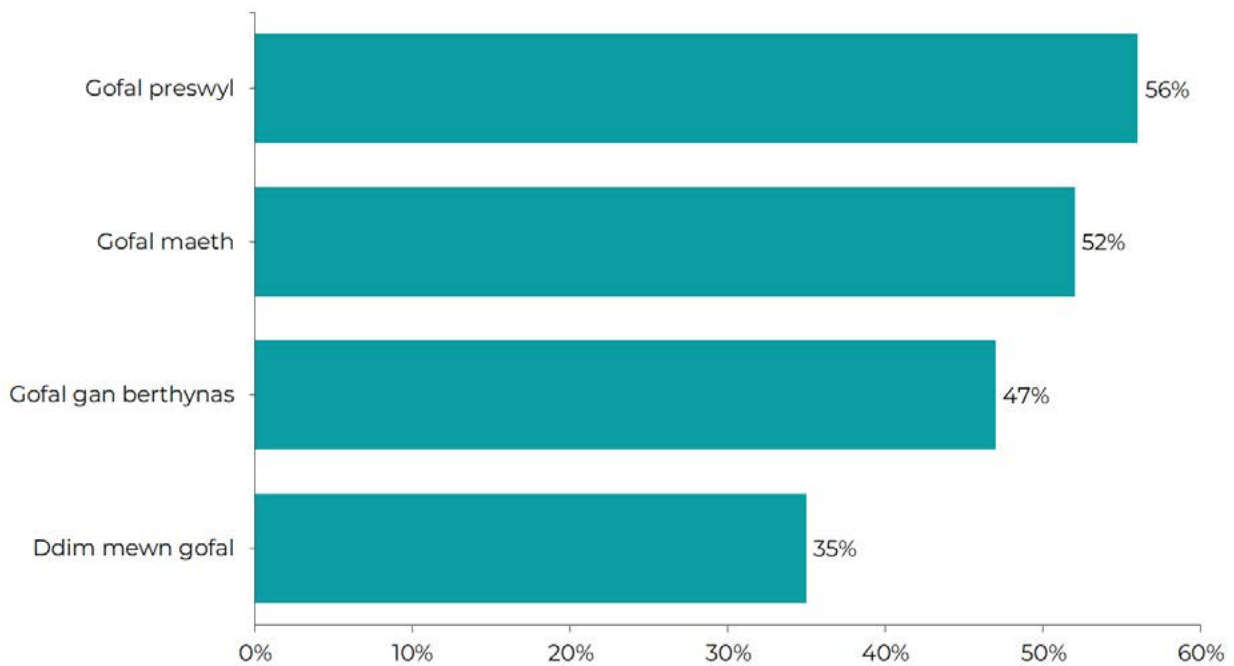
Mae'r ddau ffigur isod yn dangos bod pobl ifanc 'sydd â phrofiad o ofal' yn fwy tebygol o fod wedi yfed alcohol yn ystod y 30 diwrnod diwethaf neu wedi dod i gysylltiad â bwlio yn ystod y mis neu ddau diwethaf. Y rhai a roddwyd mewn gofal preswyl oedd yn dangos y cyfraddau uchaf yn y ddau achos.

Ffigur 3.4: Canran y bobl ifanc 11-16 oed â phrofiad o ofal sydd wedi yfed alcohol yn y 30 diwrnod diwethaf yn seiliedig ar statws y gofal

Ffynhonnell: DECIPHer, **Pobl Ifanc sy'n 'Derbyn Gofal' yng Nghymru: canfyddiadau o Arolwg Ymddygiad Iechyd mewn Plant Oedran Ysgol ac Arolwg Iechyd a Lles Myfyrwyr y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion (2017/18)**

Ffigur 3.5: Canran y bobl ifanc 11-16 oed â phrofiad o ofal a gafodd eu bwlio yn ystod y mis neu ddau diwethaf yn ôl statws gofal

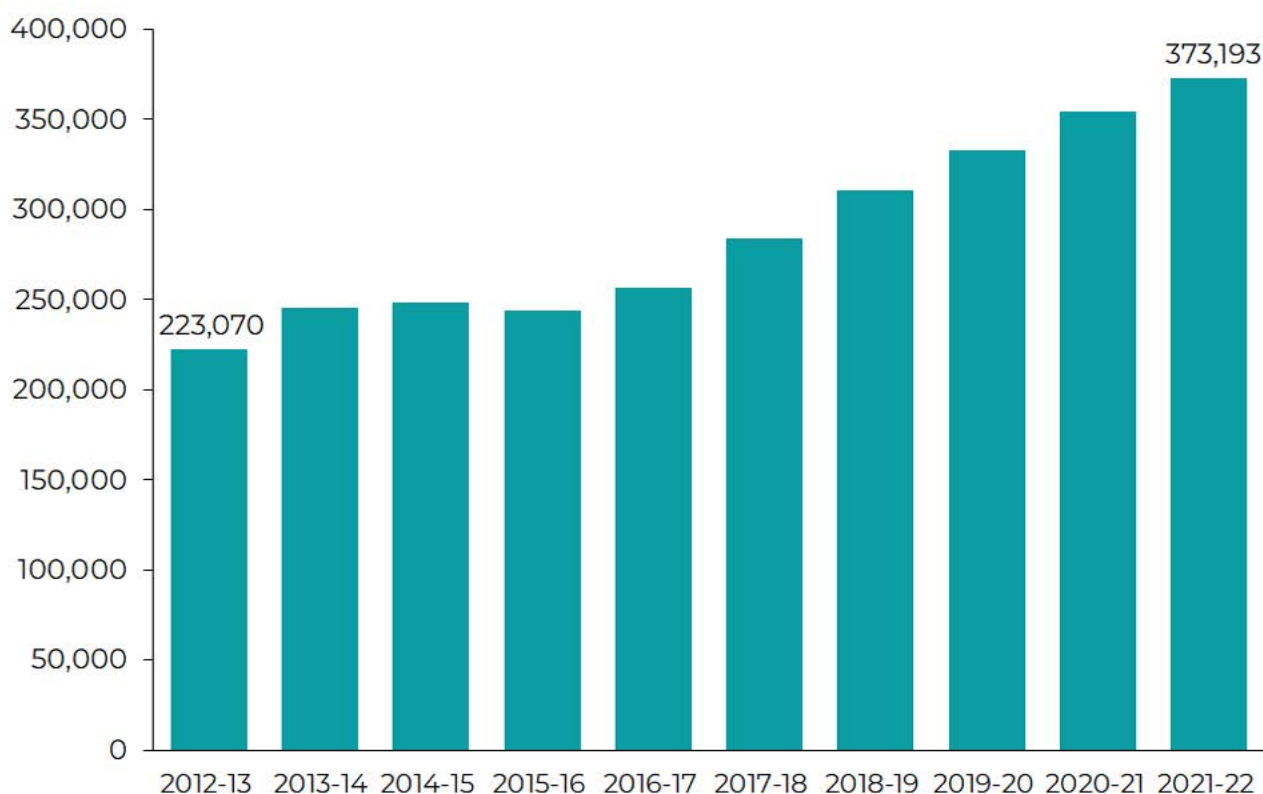
Ffynhonnell: DECIPHer, **Pobl Ifanc sy'n 'Derbyn Gofal' yng Nghymru: canfyddiadau o Arolwg Ymddygiad Iechyd mewn Plant Oedran Ysgol ac Arolwg Iechyd a Lles Myfyrwyr y Rhwydwaith Ymchwil Iechyd mewn Ysgolion (2017/18)**

4. Trawsbynciol

Gwariant refeniw y gwasanaethau cymdeithasol ar wasanaethau plant sy'n derbyn gofal

Mae gwariant refeniw y gwasanaethau cymdeithasol ar wasanaethau plant sy'n derbyn gofal ar gael ar wefan StatsCymru. Dengys data rhwng 2012-13 a 2021-22 bod **gwariant wedi cynyddu 67.3 y cant i £373 miliwn yn 2021-22**. Mewn termau real (gan gymryd chwyddiant i ystyriaeth) cynyddodd gwariant 40.7 y cant rhwng 2012-13 a 2021-22.

Ffigur 4.1: Cyfanswm gwariant refeniw y gwasanaethau cymdeithasol ar wasanaethau plant sy'n derbyn gofal; 2012-13 i 2021-22 (£ miloedd)

Ffynhonnell: StatsCymru, **Gwariant refeniw gwasanaethau cymdeithasol yn ôl grŵp cleientiaid (£ miloedd)**

Y gweithlu

Nifer staff cyfwerth ag amser llawn

Mae'r ffigyrau ar gael sy'n dangos y nifer o staff cyfwerth ag amser llawn sy'n gweithio mewn adrannau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol. Fe wnaeth nifer y staff cyfwerth ag amser llawn mewn gwasanaethau preswyl i blant a

phobl ifanc ostwng o 422 yn 2012-13 i 407 yn 2018-19, sy'n ostyngiad o 4 y cant.

Tabl 1. Staff cyfwerth ag amser llawn mewn adrannau gwasanaethau cymdeithasol awdurdodau lleol; 2012-13 i 2018-19

	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19
Cyfanswm y gwasanaethau preswyl i blant a phobl ifanc (GPBPhI)	422	409	379	396	364	386	407

Ffynhonnell: StatsCymru, **Staff cyfwerth ag amser llawn adrannau gwasanaethau cymdeithasol awdurdod lleol (pob blwyddyn)**

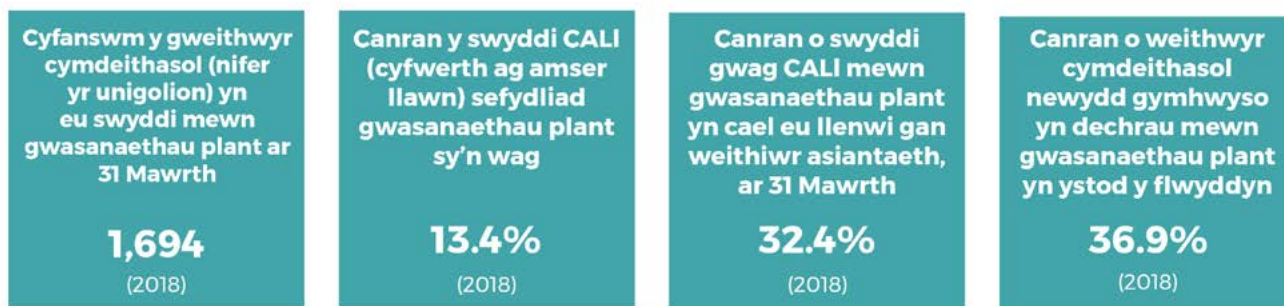
Cysondeb y gweithlu

Roedd adroddiad Arolygiaeth Gofal Cymru **Adroddiad Trosolwg Cenedlaethol mewn perthynas â phlant a phobl ifanc sydd wedi bod mewn gofal** yn dadansoddi data hunan werthuso awdurdodau lleol o 1 Ionawr 2018. Canfu'r adroddiad:

- Cafodd 97 y cant o blant oedd yn derbyn gofal eu dyrannu i weithiwr cymdeithasol
- Mae 61 y cant o blant sy'n derbyn gofal wedi cael yr un gweithiwr cymdeithasol am y chwe mis diwethaf ac
- Roedd 13 y cant o blant sy'n derbyn gofal wedi cael profiad o newid mwy na dau weithiwr cymdeithasol yn y 6 mis diwethaf

Dengys **data allweddol** a adroddwyd gan Gofal Cymdeithasol Cymru yn 2018:

- Roedd 1,694 o weithwyr cymdeithasol (nifer yr unigolion) yn eu swyddi mewn gwasanaethau plant ar 31 Mawrth:
- Roedd 13.4 y cant o swyddi cyfwerth ag amser llawn mewn gwasanaethau plant yn wag
- Roedd 32.4 y cant o swyddi gwag cyfwerth ag amser llawn mewn gwasanaethau plant yn cael eu llenwi gan weithiwr asiantaeth ar 31 Mawrth
- Dechreuodd 36.9 y cant o weithwyr cymdeithasol newydd gymhwyso mewn gwasanaethau plant yn ystod y flwyddyn

Ffigur 4.2: Data allweddol a adroddwyd gan Gofal Cymdeithasol Cymru

Ffynhonnell: Gofal Cymdeithasol Cymru, [Porth data gofal cymdeithasol cenedlaethol Cymru, Gwasanaethau plant](#)

Cyhoeddodd Gofal Cymdeithasol Cymru hefyd [adroddiad y gweithlu gofal cymdeithasol](#) yn 2021 sy'n trafod timau gwaith cymdeithasol a'u swyddi gwag a throsiant;

Mae 726 o swyddi gwag mewn timau rheng flaen (462 mewn timau gwaith cymdeithasol plant, 261 mewn timau gwaith cymdeithasol oedolion a thri mewn timau sy'n gweithio gydag oedolion a phlant). (...) Adroddwyd am 141 o swyddi gwag mewn gofal preswyl i blant, gyda 61 swyddyn cael eu cadw'n wag. Roedd hyn yn cynrychioli 2.5 y cant o'r holl swyddi gofal cymdeithasol gwag yng Nghymru. Yn gyfan gwbl, rydym yn amcangyfrif bod 142 o swyddi gwag mewn gofal preswyl i blant yng Nghymru ar 31 Mawrth 2021.

Ystyriodd yr adroddiad hefyd drosiant yn ôl maes gwasanaeth yn y sector gofal cymdeithasol yn 2020 i 2021 er ei fod yn tynnu sylw at y ffaith mai dim ond 81 y cant o'r gwasanaethau a nodwyd oedd wedi darparu data. Mae'r tabl isod yn dangos bod meysydd gwasanaeth sy'n gweithio gyda phlant wedi profi newid net cadarnhaol yn 2020 i 2021.

Tabl 2. Trosiant staff fesul maes gwasanaeth; 2020 i 2021

	Staff yn ymuno	Staff yn gadael	Newid net
Gofal preswyl - plant	285	119	+166
Timau gwaith cymdeithasol - plant	417	304	+113

Ffynhonnell: Gofal Cymdeithasol Cymru, [Adroddiad y gweithlu gofal cymdeithasol](#) 2021

Gweithwyr cymdeithasol yn cefnogi gofalwyr maeth

Cyhoeddodd y Rhwydwaith Maethu adroddiad **Cyflwr Gofal Maeth y Genedl 2021: Chwyddwydr ar Gymru** a oedd yn dadansoddi'r ymatebion i'w arolwg gan 256 o ofalwyr maeth o Gymru. Nododd yr ymatebwyr mai parhad a chapasiti staff gwaith cymdeithasol oedd yr un peth yr hoffent ei newid fwyaf i wneud gofal maeth yn well. Dros y ddwy flynedd flaenorol, roedd gan 53 y cant o ofalwyr maeth yr un gweithiwr cymdeithasol goruchwyliol, roedd 29 y cant wedi cael dau, roedd 12 y cant wedi cael tri ac roedd 6 y cant wedi cael pedwar neu fwy.

5. Ffynonellau data eraill

Llywodraeth Cymru, **Cyfrifiad Plant sy'n Derbyn Gofal a Chymorth Cymru: ar 31 Mawrth 2021**

Llywodraeth Cymru, **Cyfrifiad Plant sy'n Derbyn Gofal a Chymorth Cymru, datganiad ystadegol 2019** (Saesneg yn unig)

The Public Law Applications to Orders (PLATOS) tool (Saesneg yn unig)

Gwasanaeth Eiriolaeth Ieuenctid Cenedlaethol, Adolygiad Canol Tymor o Brosiect Undod Ion 2022